

Nr 297.

Av herr **Westman**, om *vetenskaplig utredning rörande smörets och margarinets näringsfysiologiska betydelse m. m.*

Den ur folkhälsans synpunkt betydelsefulla frågan om smörets och margarinets näringsfysiologiska betydelse synes ännu icke vara tillfredsställande klarlagd. Måhända har härtill bidragit, att affärs- och reklamintressen ofta spelat in vid företagna undersökningar. Frågan är dock av den vikt, att den vore värd en objektiv vetenskaplig undersökning på statsmakternas initiativ.

Medicinska fakulteten vid Uppsala universitet framlade i ett den 29 juni 1934 till medicinalstyrelsen avgivet yttrande några synpunkter i denna sak, som äro av det intresse, att de torde böra uppmärksammas.

Ingen bestrider, framhöll medicinska fakulteten bland annat, att ett på tidsenligt sätt framställt margarin har lika högt förbränningsvärde som natursmöret. Men å andra sidan måste det betonas, att ett utslutande av växtfett framställt margarin, vilket ju utgör den alldeles övervägande kvantiteten av den i vårt land tillverkade och saluförda produkten med detta namn, saknar eller endast innehåller betydelselösa spår av två för människans näringsprocesser viktiga vitaminer — de fettlösa vitaminerna A och D — vilka båda förefinnas i natursmör. Denna brist medför, att ett så beskaffat margarin trots likheten i förbränningsvärde icke har samma näringsvärde som natursmöret, allra minst på sommaren, då natursmöret är som vitaminrikast. Den utelivna tillförseln av fettlösliga vitaminer med rent växtmargarin är vid den sammansättning, som den svenska husmanskosten har, icke alltid betydelselös. Den kan visserligen bli det, om individen i stället fyller sitt behov av dessa vitaminer genom riklig konsumtion av ägg, oskummad mjölk, fet ost och sill. I motsatt fall kan emellertid hans vigör bli lidande. Det är med hänsyn härtill som man i vårt land liksom i andra kulturländer upptagit tillverkning av vitaminiserat margarin, margarin alltså som vid fabrikationen erhållit en tillsats av de vitaminer, som finnas i natursmör.

Vitaminiseringen av margarin är emellertid, fortsatte fakulteten vidare, en så pass subtil procedur, att den kräver vetenskapliga metoder och vetenskaplig kontroll både av de använda fiskoljornas och den färdiga margarinproduktens halt av respektive vitaminer. Fakulteten anser det vara ett förbiseende, som icke bör förlängas, att de vitaminiserade mar-

garinerna icke stå under statskontroll beträffande sin vitaminhalt. En av margarinfabrik enskilt anställd kontrollant äger ju icke befogenhet att genomdriva rättelse, om vitaminhalten skulle ha blivit i den ena eller andra riktningen felaktig. Det är i själva verket ej mindre viktigt för folkhälsan, att det blir effektivt kontrollerat, huruvida vitaminiserat margarin innehåller just den lämpliga mängden A- och D-vitaminer, än det är att staten låter kontrollera alkoholhalten i ölet. Skada kan uppkomma, om vitaminhalten i margarinet göres för stor. Gagnet kan utbli, om den göres för liten. Av nu anförda skäl bör enligt fakultetens mening statskontroll på framställningen av vitaminiserat margarin införas.

Vid lantbrukshögskolan företagna experimentella undersökningar med levande djur synas giva vid handen, att smöret som näringsmedel är starkt överlägset margarinet i vissa avseenden, särskilt i fråga om dess inflytande på calciumomsättningen, och professor A. Westerlund, som utfört undersökningarna, yttrar, att den iakttagna regeln sannolikt gäller »samtliga allätare, människan icke undantagen».

Tillräckliga skäl föreligga enligt vår mening att låta denna folknäringsfråga bli föremål för en grundlig utredning. Härvid är det icke minst viktigt att få klarlagt, huruvida margarinet vitaminhalt bör underkastas särskild kontroll.

Jag hemställer därför,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en objektiv vetenskaplig utredning om smörets och margarinet näringfysiologiska betydelse och om behovet av kontroll över vitaminiserat margarin, samt

att de förslag, vartill denna utredning föranleda, förelägges riksdagen.

Stockholm den 23 januari 1936.

K. G. Westman.